

Матија Бећковић

ВЕРА ПАВЛАДОЉСКА

Лукавица је хтела да ме надлукави
Пунио се месец у августу као локва
Испаљиване пуне дуге преко језера и глава
На радилиштима у рудницима боксита
Убеђивао сам непознате људе
У твоје име
Вера Павладољска

Грешиле су пијане птице у простору
Препелица је кљуном горе окретала
Свест је мрчала међу литицама
Гоњен точилима кршима и губом
До грла у живом блату мислио сам
Колико си ме волела
Вера Павладољска

Мрак је у мраку сјао као животиња
Гром у ланцима чамио за брдима
Молио сам за слух физичких радника
Дивио се њиховом суровом апетиту
Заклињао једног глувоневог младића
Да изговори твоје име
Вера Павладољска

Цео дан у небу изгорео месец
Под лажним именом лечи свој пепео
У мрчави међу двојницима
Док музика снег у уши убацује
Клео сам се у обе руке нарочито десну
Да те нисам волео
Вера Павладољска

Удварао се непознатој девојци
У кањону Таре код Колашина
Говорио истине на свим језицима
Жарио и палио да их поверује
Док је ћутала сећао сам се
Да си ми најкрупније лажи веровала
Вера Павладољска

Певао је славуј са грлом грлице
Све на свету ме на те подсећало
Хвалио сам се да си луда за мном
Цела плажа да ти се узалуд удвара
Како те терам да идеш из главе
И како нећеш

Вера Павлодољска

Куло црног жара под слепим очима
Заразна звезда све и свашта сажди
Док ми се падобран није отварао
И кад сам у завичајне бездане падао
Причали су да те зовем из свег гласа
Ал нисам признавао
Вера Павлодољска

Ронио у најдубље бежао у горе
Да те гласно зовем да нико не чује
Био сујеверан - питао пролазнике
Како твоје лице замишљају
Чезнуо да цео дан пролазиш крај мене
Па да се не окренем
Вера Павлодољска

На љубавној промаји између две звезде
Невидљиви ухода има нешто против
Жеђ за ракијом је слична фантазији
У теретном камиону који јури снегу усред лета
Биле су све усне неписмених жена
По угледу на твоје
Вера Павлодољска

По невремену сам ловио на руке
Мед златних меридијана у води
Описивао очи једне жене месец дана
У возовима без реда многе сапутнице у пролазу
Убедио да су ми све што имам у животу
Мислећи на тебе
Вера Павлодољска

Пита за мене метак луталица
Сада ме погрешно тражи око земље
Вучен тајним магнетом мог чела
Напија месец да прокаже где сам
Злоставља мора куша ваздух и подмићује
Ти ћеш ме издати
Вера Павлодољска

Траје монотона биографија сунца
Све сијалице горе усред дана
Словослагачи су срећни док ову песму слажу
Ваздух не схвата да сам себе бомбардује
Један од влашића склон је пороцима
И једни и други ветрови те оговарају
Неколико држава тврди да си њина
Ти си на своје име љубоморна

Каблограми се у дубокој води кваре
Нико не зна где су слова твог имена
У мртвим и лажним језицима у погрешним
нагласцима
У рукопису звезда по некој самој води
Ко ће ухватити сјај самогласника
Који птица кука
Вера Павладољска

1960

КАД ДОЂЕШ У БИЛО КОЈИ ГРАД

Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Ако тај град случајно буде Ваљево
Где сам и ја дошао
Доћи ћеш путем којим си морао доћи
Који пре тебе није постојао
Него се с тобом родио
Да идеш својим путем
И сретнеш ону коју мораш срести
На путу којим мораш ићи
Која је била твој живот
И пре него што си је срео
И знао да постоји
И она и град у који си дошао.
Кад дођеш у било који град
Одакле било
Из Вељег Дубоког или Колашина
Или ниоткуд сасвим свеједно
Кад одеш од своје куће
Било куда
Само да што пре одеш
И дођеш у било који град
Рецимо у Ваљево
Кад год да дођеш
Доћи ћеш врло касно
Јер се дуго путује
Док дође у твој живот
И ту се заувек заустави
Она која је према теби кренула
Из велике даљине
Однекуд из Рускога Јерусалима
Са Кавказа из Пјатигорска
У коме никад није била
И звала се како се звала

Рецимо Вера Павладољска
И изгледала како је изгледала
Како више нико на свету не изгледа.
Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Јер градови су увек далеко
И у њих се долази из даљине
А свако путовање се одужи
Јер сви мисле једино о повратку
Мада повратка нема
А ко год одлучи да путује
Мора кренути једног дана
А кад год крене
Кренуће у оно доба
У које увек неко креће од куће
Обично у недељу
Кад си и ти кренуо
А кад год је недеља
Најчешће си у неком другом граду
А у којем год будеш
Рецимо у Ваљеву
Биће то једини град
У коме си одувек био
А чим си чуо њено име
И пре него што си је срео
Одувек си је знао
И волео већ вековима.
Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Ако тај град случајно буде Ваљево
Доћи ћеш кораком који двоструко одјекује
Твојим и батом још некога
Ко с тобом путује
И глас му иде по ветру
У дан необичан за то доба године
Да ни сам нећеш бити сигуран
Ни који је то град
Ни које су твоји кораци
Само ћеш познати онај глас
Који не иде по ветру
Него се јавља у теби
У дан необичан за то доба године
Кад није ни било време да будеш у Ваљеву
У које си дошао као незнанац
Не знајући никога
Ни град ни Веру Павладољску
Ни да се заволе највише
Они што се знају најмање.

Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Свет ће постати успомена на њу
И неће бити ни једног места на земљи
Где те неће сачекивати
Ни огледала у којем је нећеш видети
Ни плаве косе која није њена
Ни облака без њеног свиленог осмеха
Запамтио је простор
Гора и вода
Онакву какву си је први пут видео
У било којем граду
Рецимо у Ваљево
У Карађорђевој улици
Између Поште и Суда
И ево наилази оно доба године
Или твога живота
Кад су све жене она
И носе њену главу
Али ни једна целу
А она живи непозната међу људима
Одмара се од тебе и свога имена
Али ма где живела и ма ко била
Знаћеш да је то она
И да не може бити нико други
Јер никог другог на твоје свету нема.
Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Рецимо у Ваљево
Окружиће те деца као свакога придошлицу
И у целом граду нећеш познавати никог
Јер су сви отишли
И с тим би се некако помирио
Али нико се не враћа
Све је готово а још никога нема
Нити има чврстих обећања
Да ћемо се поново срести
И то је оно што највише забрињава
Па ипак човек није мање него вода
Па вода не умире
Нити је смрт нешто
Што се на свету догађа први пут
И да живимо хиљаде година
Прошле би као једна
Јер године су ту да дођу и оду
Али све што је њино
Није Вера Павладољска

Која ти је дала што ни сама није имала
И увек била помало у облацима
И у њих се коначно преселила
Али док ико иком чита ову песму
Она се рађа све свиленијег осмеха
И нема ништа са гробљем и смрћу.
Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Све ће ти бити однекуд познато
Као пољубац већ даван некоме
У град ко зна који
Кад дођеш ко зна кад
И ко зна откуд
Из Вељег Дубоког или ниоткуд
Сасвим свеједно
Све ће бити исто као да ниси долазио
И да уопште не постојиш
Јер провиђење не жури
И ништа не заборавља
И не фали му ни маште ни идеја
Да све повеже и испуни
Као што је писано
Само ти не би био исти
И ништа не би било као што јесте
Да је могло бити као што није
Јер постоји само један град
И само један долазак
И само један сусрет
И сваки је први и једини
И никад пре ни после није се догодио
И сви градови су један
Делови једнога јединога града
Града над градовима
Града који си ти
Према коме сви иду
Да се сретну са собом
Добро је што си дошао
Да се у то увериш
Баш у Ваљеву
И сретнеш Веру Павладољску
А чим си је видео
Одувек си је волео
И унапред оплакивао растанак
Који се збио
Пре него што си је срео
Јер постоји само један град
И само једна жена
И један једини дан
И једна песма над песмама

И једна једина реч
И један град у коме си је чуо
И једна уста која су је рекла
А по свему како су је изговорила
Знао си да је изговарају први пут
И да можеш мирно склопити очи
Јер си већ умро и већ васкрснуо
И поновило се оно што никад није било.
Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Ако тај град случајно буде Ваљево
Где сам и ја дошао
Доћи ћеш путем којим си морао доћи
Који пре тебе није постојао
Него се с тобом родио
Да идеш својим путем
И сретнеш ону коју мораш срести
На путу којим мораш ићи
Која је била твој живот
И пре него што си је срео
И знао да постоји
И она и град у који си дошао.

1999.

ОЧИНСТВО

Могоа бих бити отац своје оцу
а, ево, још сам дете и сироче,
млађи си био од мене, мој оче,
кад ме остави твоје убиоцу.

И сад ми оца он не да за оца
и не опрашта ми своја непочинства
и држи ме жедна без капи очинства
и не уклања с мене мотриоца.

Али ја силазим на дно праочинства
да тражим своје сопству носиоца
и срж своју загрејем код свог створиоца
и примим срамоту због тога злочинства.

Ако дух нема гроба, ни пепела,
о, дај мене мени, творче и праоче,
јер, ево, свако са свога распела
вапи: што си ме оставио, оче?

И хули као Влах са набикоца

зато да би га могли доубити,
и за смрт моли искорениоца,
а све речи су само једна: бити.

БОГОРОДИЦА ТРОЈЕРУЧИЦА

Ја ти не дођох, брза помоћнице,
Да би ми отсечену шаку замирила,
Нити да те носим кући, Свемоћнице,
Да би завађену браћу измирила ...

Ишчупане су ми руке из рамена,
Кућа раскућена, а браћа поклана,
Па сиђох до свог најдоњег камена
Да себе тражим, Мајко са три длана.

Једино овде, Царице небеса, -
На мом језику се моли без застанка,
И не лаже ништа, и не једе меса,
И осам векова пости без престанка.

И кад би ми земљу и језик збрисали,
Све, сем ове стопе на којој сад стојим,
Знам: још се из људи нисмо исписали,
А док тебе има да и ја постојим.

ПРИЧА О СВЕТОМ САВИ

Када је Свети Сава ишао по земљи,
Још пре свога рођења,
Док се звао Растко,
Као што иде и сада,
Само га не видимо,
А можда је то било и доцније.

Кренуо је Савиним стопама,
Ка Савином извору
На Савином врху,
Куда и ми идемо,
Јер другог пута и нема.

Када је негде око Савина дана
Наишао Савином страном,
Напали су га пси,
Као што и сад нападају
Свакога ко се упути Савиним траговима.

Путник је најпре саставио три прста,
Како је одредио да се и ми крстимо,
Плашећи их законом
Од кога су још више побеснели,
А ни до данас нису узмакнули.

Онда се сагнуо да дохвати камен,
Али камење беше замрзнуто,
Свезано за земљу студеним синцирима,
Јер беше јака зима,
Као и ове године,
Као увек око Савина дана.

Већ су разносили Савина стопала,
Савин кук и Савин лакат,
По долима и јаругама земље
Због које је подељен свет,
Кад је Сцети отпасао мач уста,
Једино оружје које је носио,
А које је и нама оставио,
Говорећи ове речи:

— Нека је проклета земља у којој су
Пашчад пуштена, а камење свезано.

КОСОВО ПОЉЕ

Краду ми памћење,
Скрађују ми прошлост,
Отимају векове,
Џамијају цркве,
Арају азбуку,
Чекићају гробове,
Издиру темељ,
Размећу колевку.

Куд да чергам с Високим Дечанима?
Где да предигнем Пећаршију?

Узимају ми оно
Што никоме нисам узео,
Моје лавре и престонице,
Не знам шта је моје,
Ни где ми је граница,
Народ ми је у најму и расејању,
Пале ми тапије
И затиру постојанство.

Зар да опет затрапим Свете Архангеле?
Да ми помунаре поново Љевишку?

Очни живац су ми одавно растурили,
Сад ми и бели штап отимају,
Жртвено поље са кравом травом
Не смем да кажем да је моје.
Не дају ми да уђем у кућу
Кажу да сам је продао,
Земљу коју сам од неба купио
Неко им је обећао.

Ко им је обећао
Тај их је слагао,
Што им не обећа
Оно што је његово?
Зато јуришају на мене удружени
Кивни што сам их познао.

БОДЕЖ

По чувеној причи
Са далеког севера
Ловци на вукове
Бодеж са две оштрице
Умоче у свежу крв
Балчак пободу у лед
И оставе у снежној
пустињи.

Гладан вук
Осети крв надалеко
Поготову на чистом оштром
ваздуху
Под високим мразним
звездама
И брзо пронађе краву
удицу.

Облизујући смрзнуту
сукрвицу
Пореже језичину
И своју топлу крв
Лапће с хладног сечива.
И не уме да стане
Док се не скљока
Надут од сопствене крви

Кад су такви вукови
Који се најтеже лове
Какви ли су тек људи
Па и читави народи
А поготову наш
Који се властите крви
Не може надостити
И пре ће нестати
Него се опсетити
Да ће крвав бодеж
Остати
Једини
Споменик
И крст
Изнад нас.

МАЈКА

Је ли још жива
Она ваша сестра
Код које сте одлазили сваке недеље
Питам Патријарха Павла

Умрла је одавно
Али то ми није сестра
Него сестра од тетке
А тетка ми је мајка
Која ме подигла од колевке
Кад се преудала
Она што ме родила

И сад ја мислим
Кад променим светом
Да ћу прво видети тетку
Које сам се највише ужелео
А за остале у царству небескоме
Има времена
Да се видимо и поразговоримо
Од Аврама и Исака
До четвородневног Лазара
Моје крсне славе

Видећу и Светог Саву
И Цара Косовскога
И друге свете и
Из рода нашега
Који су одбранили образ божји

Видећу и мајку
Ако Бог да
И ако ме позна

РЕЧЕ МИ ЈЕДАН ЧОЕК

Рече ми један чоек
на једном месту,
код једнога чоека,
једну ствар,
не могу ти рећи ђе,
одма би се сјетио који је.

Таман се дан од ноћи одвајао,
кад оно,
но је боље да не знамо ни ја ни ти за ово,
и ђе ти бијаг почео причат,
таман у цик зоре,
а зове неко по имену та и та,
дођи ту и ту,
у томе у чему си,
те ја из онијег стопа,
ја с ове банде, он с оне,
ојд, ојд, ојд, бољ, бољ, бољ,
кад имам кога и виђет.

Само ја ово с тобом,
да остане међу нама,
кажем ти ко тебе,
ово ти причам с ову страну врата,
то знамо ја и ти и црна земља,
то није да речеш ко било и о чему било,
но заиста бираник између нас,
без омрази и икакве иле,
знаш га ти посигур.

Те ти он мене тупа и тупа,
да те страг увати,
да не вјерујеш ушима,
да се то може десити ономе чоeku,
није чоче - јес богоми, - ама велиш ли - велим,
све истинску истину, истинит чоек, није од онијег,
вишега чуда нијесам чуја у моје дневи.

А Бог ти један, зађосмо у дебели дан,
зађосмо у дуге и широке,
а оно се наоблачи, Бог нареди уљев кишани,
меће свећица, пукли Божји нерими,

суво ни под пазуо, све ћићера вода,
а мене кото на ватру, она ужица бјељавине,
а оћу да чунем шта ће ми рећи,
те ја поитај, а он чеки чеки да завршим.

Све да ми је неко причо не биг вјеровао,
тога кукања, у сну се снило,
те сави оне ћузине, па јопет награди,
Самосаздана руко Божја,
шапти, шапти, шапти,
а обрни се да ко не чуне,
таман ко ово ми,
није чоче - јес богоми - е видио - видио,
јес - нес, дана ми данашњег,
море ли то бит - море.

Те живни, живни, нећемо никад,
вићи ће је сунце, заранци, омркосмо,
те та дан то ту оста,
земље ми у коју ћу,
причам ти ко да ћу сјутра да мрем,
ово без тебе данас нијесам никоме,
а не биг волео ни ти поселе,
ту није било никога до Бога,
под каул,
то ни земља не зна,
немој преко уста да грдан нијеси,
не губи души мјеста,
е сам ја чоек од својега посла,
људи су ме тако цијенили досад,
а тако мислим и посад,
док ми се не успе земља на образ,
оба ми свијета,
умрлога ми сата.

На јад ми дође дан
и ће га сретог,
а кућеш мимо људе,
да ме пушка уби био би раетни,
то је било за невјеровати,
не могу ти рећи шта
одма би се сјетио,
то је он мене у повјерењу,
а мене је ко подкамен,
а то у тебе гледам,
тишти ме на душу,
не могу ти рећи шта,
не чула ми се ријеч,
глуво било,
олакнуло ми је,

а знам нећеш никоме.

Куне се у једно дијете, у камен затуца, главе ми,
прс у грло, јес па јес, под гаранцију,
ако је он мене лаго ја полагајем,
а што би ме лаго - да излаже колац,
а не вјерујем богами,
то је међу нама заиста ко најбољи,
не могу ти га казат,
одма би се сјетио,
знаш га ти, да га не иментујем,
но отвори оба, видиш која су времена.

Рече ми та чоек,
којега никад очима нијесам видио,
сад ме не запиткуј како то,
искочи абгара ко ђаво из торбе,
тукну ми на уво,
а не знам вљедомо,
ма немој - мој богами - ама нека,
е кад је тако - вјеруј богами,
тако ће и бити,
овијем ријечима засу,
помагај суде небески,
а како то - како им се траг утро.

Ријече ми под цијену живота,
ја никако да се алавертим да се то
може десит.
вјеруј га - таман је тако,
није то из његове главе,
паде ћић на земљу,
својијем би прстом око избио,
а он удри, удри, Господу се поклањам,
све му задња прву притиска,
ко да му киша наоди из језика,
реко би чоек неће никад,
немој ово коме,
ни црној земљи,
но прс на уста,
е би се одма знало ко је реко,
ма шта велиш - велим богами.

Тучисмо се таман ноње, ог јуначе,
е волиг би да нијесмо,
е може бит нешто па чудно на мене,
то се мене увијек шћело,
да ме снађу јади на правди Вишњега,
да се све излиже и истањи,
на куле на виле,

да се спузе ко лед између прста,
па да од тога не бидне ништа,
па ће бит да сам ја реко,
а ова година знаш каква је била,
ни суве, ни сирове, ни околиша,
куј би она пилеж, просула се фамеља,
десеторо онијег пижа,
једно другоме до ува,
но ријеч из уста ко камен из рука,
је ли - јес, није чоче - јес богоми,
нема се куј,
а у једну руку мило ми је те ми рече,
да то не чуг не биг прежалио,
не смијем ти рећи шта,
но се припази добро.

Немој да би ово коме за откуп живота,
ја ово тебе, а ти немој никоме,
то он не би другоме,
а мене је ко подкамен станац,
поврг свега јада још и то,
немој ме ништа питат,
казо биг ти да могу,
немој ово даљит,
то је чоек који зна сваке нити,
нијесам ти смио ни оволико,
ако јес - ако није.

Те ти он мене такву и такву ствар,
да ме не западне једне да изговорим,
колико изговори ли ти ође,
но не заборави на коју си,
медом ти се пресјекла,
душманин ти је не прекинуо,
тај језик у вилице не уводи,
а имо је и рашта, ноћи ми ноћашње,
ваљетно име Божје,
грану зора а он запарадио,
све из једнога витиља,
а ја слуша, слуша, слуша,
овијег ми небеса, ауг, ауг.

Тако ни прође дан и ној, двије полуредице,
све од расвита до смировишта,
грану ли то зора - ограну богоми,
не умјесмо се раздвојит,
таман ко ово ми,
не било примијењено,
но ја не мишљаг ни о чему но о своме јаду,
али кад навлачи причу и јаде заборавиг,

а поготову кад ми спомену за тога чоєка,
то и то, ту и ту, на томе и томе мјесту.
а није ни до Бог,
а јес богоми,
а прекрсти се лијевом код десне,
може ли то бит - може богоми,
немо ме сад ништа припиткиват,
и да ти кажем нећеш ми вјеровати,
а мене да је неко други ваистину не биг,
то је остало ту и тугило,
и ту запечати,
земље ми у коју ћу,
оба ми свијета,
уморнога ми сата,
овога ми нимета,
живота ми свачијега,
но отвори четвере,
и пази,
не смијем ти рећи на што,
и немој,
не могу ти рећи шта,
но добро утуви и не изврзај из главе,
е ћеш свакога свога у црно завит,
свакога ко има исе у тебе,
немо ме ништа запиткиват,
нијесам ти смио ни волико.

КУКАВИЦА

Кукавица кука само у Црној Гори.
Кукавица је црногорска тица,
а кукање црногорска пјесма.
Није друго није ни пристала.
Ко би други знао зашто кука?
Сметала би свакоме
сем нама.
Свуд би јој се смијали
сем ође.
Промијенила би пјесму
илм државу.
Свуд би била одвишна
да је има,
а ође би фалила да је нема.

За кукање није доста тица,
него треба и народ и земља.
Ће то нема, она и не кука.
Ко што код нас не може пјевати,

ниђе друго не дају кукати.
Да закука — залуд би кукала,
нико јој се не би разумио.

Она кука тамо ће свака кука.
Не зна сем да кука, као и ми,
неодморка — не суши образа,
шта би она чињела ће друго?

Она бар зна мјесто за кукање,
ће се има зашто закукати.
Није могла боље изабрати,
нема љепше земље ни народа.
Нит је ође била, нит ће бити,
кукавица икад беспослена!

Кукавици ми се не чудимо,
чудимо се другајем тицама,
шта ће ође ако не кукају?
Теке ове наше све кукају:
и грлица и кокот и врана
и тић кука — ено га колик је!

Срамота иг од нас да пјевају,
е немају ни коме пјевати,
ззорно је нама пјесме слушат.
Фала Богу да ми запјевамо
шта би реко да нас неко чује?
Не би више имали образа
ни тицама погледат у очи.
Благо нама док можемо кукат,
не дај, Боже, да кад престанемо!

А у сретње земље не кукају,
нит имају куку нит те тице,
па окле ће кукат кад иг нема?
Да иг има, не би ни кукале,
но пјевале ко остале тице,
ко и други људи и народи,
а рашта би кукале једине?

За тице се и не зна чије су,
зна се само за њу да је наша.
То зна Цио Свијет, а не она.
Како не зна кад и није тица,
а никад се ниђе и не сели,
нит из Црне Горе излијеће.
Свијета се и крила одрекла
кад је ове горе плача нашла.

Ође она није кукавица,
но чељаде, црногорски паун,
кокот, славуј, ласта чуваркућа,
доброгласна тица пјевачица,
и да неђе оде, неспримница,
познали би ко је и окле је
и опет је овамо врнули.

Задовијек лете и кукају
а не знају никад ће ће прије:
у Пиву ће или у Морачу,
под Острог ће или ће на Ловћен?
Ђе гој стану ту и закукају.
Кога сретну за њим прокукају,
а он ће се лако сјетит зашто.
Свакоме је она ође сестра.
Ниђе ништа није исправније
но у Црну Гору закукати.

Утвара јој се да нема никога
па и мртве и живе нариче.
А никога, лише нас, и нема
и зато је она кукавица.
Изрод био ко јој замјерио
и престао прије кукавице!

Згодна ли је, јади је убили,
све је на њој пристало некако,
све је оно фино поднијело.
Црно јој је перо, црна суза,
црна јој је пјесма, црна земља,
црно име за црну државу,
црни свједок најцрње судбине,
црногорска црна посестрима,
ваља сама свиг тица заједно!
Нека кука док нас све испрати,
сви ћемо се наћи на ту куку!

Ође нико останути неће,
сем гробова и сем кукавица!
Па нека је, таман нека кука,
нека ође остане потоња,
нек нам неко надгледа гробове
и одржи наше обичаје.

Ко сам самцит умре у планини,
зна да ће га љуцки оплакати
и да није са њом без никога!
Својтљива је тица и болећа,
мекообразна, сојна и људствена,

није јој се, боре, ни чудити
кад се сјетим ко је и окле је!

Једина је она преживјела
и с Косова кренула за нама.
Од тада се и не раздвајамо,
но кукамо и не утаљамо.
Неће престат док ми престанемо,
кукала јој мајка бсз застанка,
свијем нама и њој међу нама!

Чим се неко роди, она кука
и заљуља сваку колијевку.
Нема такe славе ни всеља
да јој није мјесто у прочељу.
Њена пјесма — уз наше радости,
наша срећа највиша је туга!
У сватове ваља залелекат,
кад се сјетим ко би ђевер био
и чија смо мјеста заступили
Ђе се кука, мјесто је свијема,
јер је срећа дата понечему,
а несрећа свему и свачему!

Боже, ко је све ође кукао,
куковуко и кукујадао!
Тога кукања без свитања,
тога лелека без лијека!
Над Чарнојевићем гак што се вијао,
и дандањи још је жив и чио.
Још би мого црн глас донијети,
само нама више нсма који,
па се њему не мили грактати
изнад ових празних вијалишта!

Веле да је прва излећела
Обилићу из крвава врата,
кад је света Милошева душа
испод мача крила избавила!

За Вуком је, првим Бранковићем,
полећела клета и кукала
и није га дуго остављала!
Главу Вожда у Стамбол пратила,
што је Милош сламом напунио.
Светом сламом из Вождове главе
себи није гнијездо савила!
Па је Вуку из штуле кукала
и Вишњићу из празниг очију.

Најпошље је гране мијењала,
док постасмо сви Кукаловићи,
Кукавчићи, Црној Гори куку,
чија су се прва ћеца звала
Кукосава и брат јој Кукоје,
од којих смо сви ми настанули
и по њима прозвани кукавци.

С њом се може љуцки разговарат
и чут од ње јакијег ријечи,
а богами, свака јој је света!
Свака јој је с мјеста и умјесна!
Свака јој је добро промозгана!

Добро јутро!
Куку!
Чија ти оно бијаше?
Куку!
Од доброга, богами!
Куку!
Ће је врело, и капаће!
Куку!
Ће је извирало, извираће!
Куку!
Ће је имало, имаваће!
Куку!
А имаш ли још кога?
Куку!
Ето, таман доста, фала Богу!
Куку!
А јеси ли чула за Мијушка?
Куку!
Најстарија шћер му се удала!
Куку!
За најбољег у двије Мораче!
Куку!
Кад те двије крви се укрсте ...
Куку!
Ето нама новог Обилића!
Куку! Куку!

Неко вели да је она од нас
научила прва закукати.
Други, опет, кажу ми смо од ње,
да прије ње нијесмо кукали.
А мене се све некако чини,
кукали смо прије кукавице.
Но смо лијек били утолили,
па сметнули да смо кад кукали.
А уз нас би камен прокукао.

Од хиљаду триста ...
ту се нико није насмијао!

Така ни је тица и требала,
као да је за нас измозгана,
ко да смо је за се искукали,
кукајући сјеме јој извели
и од неба на поклон добили
нашу црну сузу под крилима!
А не знамо никад кукамо ли
за онијем што је досад бити,
ил за оним што ће одсад бити,
и зато је нама вазда куку!

Кукање је једина утока,
без кукања разговора нема.
Ко год кука, тај не заборавља.
Никад неће проћи они људи
за којијем и тице кукају.
Бесмртна је само она душа
са чијом се смрћу не миримо,
а срећна је само она земља
у којој се кукат не престаје!

Није свака гора за кукање,
а која је, ако није црна?
Тешко земљи ће кукања нема,
без гробља су као људождери!
Благо нама с нашијем тицама,
још нијесмо своје откукали,
све је код нас у исти дан било,
покољења сва живе заједно
у кукању вјечно сједињена.
Ко се ође роди — вјечно живи!

Нема боље школе за кукање!
Љепше наше дијете закука,
вјештије те за срце уједе
него неђе најбоља тужилца!
Ће нијесу наши закукали,
боље да се ни кукало није.
Могли бисмо кренут у печалбу
да кукамо мјесто свег свијета!

Да се питам ја и ови народ
требало би је прогласит за свеца,
да имамо у што вјеровати!
Пјесму биг јој за химну узео,
а музика — шакама у прси!
Слику биг јој на капе пришио

нек на њима гнијездо савије,
да и она једном своје има!
Нек са глава, ко из оног сата,
свакичас се помаља и кука!

СУДБИНА КРСТА МАШАНОВА

Има ли
иђе, иђе, иђе,
ишта, ишта, ишта,
ново
да ми причаш?

Има ли
иокле, иокле, иокле,
икаквога јава и аваза?

Мога ли
икад, икад, икад,
ишто, ишто, ишто,
икако, икако,
иоткога
дознат,
да се црно чељаде,
ичему, ичему, ичему,
ичему,
тобожнада?

Еда иокле ишта,
шта било,
шта му драго,
прије бијаше барем празнога нада,
да се исан залагује,
а сад да је и тога
колико да би све испод земље диго.

А не знам ни што питам,
залуду се нечему надам,
а ни сам не знам чему,
знам, иљаду година да живим,
никад ништа ниоткуд чути нећу,
нако црнијег гласова и абера,
ко да је муња свитнула на мене,
ко да ме чавка излегла,
па није једне чисте сјајке,
па ниокле да ми весео глас дође.

А шта ћу црни у гори кукавац,
без иђе икога свога,

шта ме снашло од мојега живота,
овоме краја нема,
овоме несвитању,
од кад сам насто,
вазда сам у неку потоњу границу,
испод које нема куј даље,
нако у гроб,
а гроб ми је и овако,
те простран.
Свакоме, чини ми се,
барем некад, нешто,
пане с анђелом,
а мене никад, ништа,
мимо икога,
но све невољу у узлове вежи,
и о моме великоме јаду ради,
док су ми очи побијељеле,
док ми је дроб рикнуо,
све живи сили насрамоту,
све запаљенијег образа,
све некако на једвите јаде,
све пропалога перчина кроз капу,
све на ничему без ничега,
све ме једу уши из обојака,
све јаднији од јада,
да ми се не мили изисти међу људе,
да не сажалевају и прстом не покажују,
овога крепаћа из овога губикозја.

Од кад знам за себе,
на јад ми је сваки дан дошо,
све тегли од звијезде до звијезде,
и никад различитога дана,
и никад људскога оброка,
барем да адетимо,
да крвник види да имамо,
ни црне цркавице, ни огризине,
ни дрењине, ни трњине,
ни пижмољка у бразди, ни пустокласа,
ни зукве ни тикве,
ни конца око прста,
ни дрењинаве воде,
у ону чантру од ластре,
ни миша у зиду, ни за укопа,
нешто однеси ала, нешто врана,
не однеси но омрчи и опампај,
не остани ништа ђаво позобо,
очопли све, ала — пипала,
нема ни на овићак,
теке пропадог на урвано.

Нијесам патисо у ово моје јадина,
ево не крије ми га живот,
све сам обиро,
преврнуо и Скодру и Модру,
обио и камен и дрво,
по бутум земљи,
и јопет све залуду,
нада мном се небо не тријезни,
опросио би са мном цио свијет,
више не идем но гријешим и преображам се,
у моје сиједе злотуцам и злопутам,
тутам, тражим глави мјеста,
гавезам, гријешим Богу душу,
гријешим пут кудијен идем,
ови пањат, онекадро, оревањо, обосио, оголио,
зачупио, занебријанио, обневидио, зубе погубио,
изматуфио ови матуф,
згривњо се ови тукет,
сврнчо се на упрет ови чунгар,
вас грдан и вакетан, ова ревина,
ова црна цапрња, ови кешеш,
ова оковчина, ови сакараћ,
запретан у пепео,
растем ко комат у рукама,
стар панцат ко откован коњ,
кад га ману у планину,
па им жао улара,
но му и њега скину,
да га и ш њим ошину и оћерају,
па шта му зуби донесу!

Ово ми је и црквено и мртвено,
ниђе оваки нијесам приспио,
ови герел, ови скорелјак, ови срдобоник,
ови заборавник — ето засто се жив,
везем ко кап о листу,
начисто извијестио,
изио се ко косијер,
излизо се ко бремце од старога чактара,
ко млијечњак по табљици,
патно, дувато, веретизно,
све о муци ко торба о куци,
без икога икако,
а без ништа никако,
а капула, а капула,
а бољ, а бољ,
а бољитка ниђе,
дошле виле на очи,
не пиши ме ниушта,

но бош работа,
један чоек ко један камен,
од њега се ништа не гради.

Више сам ја изио траве
у мом јадовијеку,
но што је звијезда у небу:
кобиљачу, жућеницу, кисјелицу, турутву,
сријемошу, козалац, коприву, крагујац,
исоп, бретву, штир, краљевац, сомину,
глогињу, трњину, трину од сијена,
црнац, штаваљ, црнпуљу, лукомачу,
уз врбопуц кору врбову, кору кунову,
ресу љескову, кору липову, труд,
трулину букову, бљуштур, мећу, срчу зобову,
млио кости, млио окласину, жвако линцуру,
чемеро се чемериком, татуло са татулом,
купио зрна око воденица,
(па за илач да нађеш једно!)
куво сип, копо брндуне,
пио јаја од тица,
док ми је језик позеленио,
док ми се трава увукла у кости,
земља у образ,
а вучац под чапру,
а није но је чоек недодер,
а није но чудо да нијесам у манити лик обрнуо,
а није но сам добар што сам огризо
и које сам јаде видио.

А изио сам убоја,
више но и траве,
њима броја нема,
све оћагу скопати за пирине,
док пободи на нос,
па таде бупа и бупа,
све у мене ко у мјешину,
ко да ваљају пустине,
опучи — оплети, оварага — асанага,
отуд — одовуд, ође меко — ође тврдо, ожеж глибане,
ћер — поћер, ђа тамо — ђа овамо,
ђе вође — ђе ноње, ћопа де,
и рукама и ногама и кољенима,
и овакви си и онакви си,
збијај ко у дебе,
пет броје у једну,
мрзе па муке не бирају,
очакмили су ми ребра,
омекшали кости,
били па расипали

да се пипљем док сам жив,
посро сам гребене од ћутека,
слушали су чобани убоје Крста Машанова,
а ни дан-данас не знам зашто,
а не вјерујем да зна ико,
а не они,
тако ми је суђено,
да једем прње не би више,
теке знала ми га је чапра.

У овоме нашем крају
има седамнаест врста тојага,
а да је за добро не би богами дођавоље,
па је то требало од нечија леђа ломит и бројат,
а да од чија ће, ако неће од моја?

Прошло је преко мене болештине,
да млогијема доктори не знаду имена,
долазио сам на ништа,
па ни душе ни душића,
сашљаво, губио ријеч,
немо пуле да умрем,
мислили су давно ћу муве окупит,
да ме све бечке медицине неће спасит,
ни Навиков ни Цетиње,
само сам ја знао неће ми ништа бит,
нијесам те среће да се јада курталишем,
но ти не до Бог шта би могло издржат.

Не знам куј да се окренем,
исто сам ко сеоска кучка,
кад уиде у велика градовна мјеста,
на велике раскрснице,
па не умије изист,
но се унезвијери,
а оно ко је гој види,
нико не прође,
да јој не упуту бубуљ у слабину,
исто ко у мету,
док је не излуде,
тако и мене,
ко вегу превегарену,
нико не размињује,
да ме не преконосира,
и овога лузбара не гађе косиштем у лубину.

Млоге сам ти господаре промијенио,
а мене ти је био сваки једнак,
само су капе мијењали,
не вјерујем да је икад иједан прошо,

да ми није нешто објесио на нос,
да ме није ћутко, мршико,
уашо у лаж и задаво стрепаци,
ућериво ми зеца у срце и шушањ у кости,
бљуво на мене ко ласица,
истресо велику ватру и силу,
а на друге богоми није!

Па вели неко нешто,
а није то без неке,
а није ништа до Божје казне,
некаква је биљега на нас,
отац ми је био дип оваки,
слике му нијеси видио нако мене,
кад су сви пјевали он је куко,
био је моје среће,
од кад је насто док је несто,
није му га свитало,
а ја имам сина, чити ја,
ко да ми је главу окинуо,
ено га ко ђед,
не зна се јесам ли ја родио њега,
или он мене,
остаро од добра, моје злојутро вјечито,
сметен је, незнавен, замужен, употан,
нешто недотаван, тешкосјен,
све му с тећом иде,
не умије по овоме данашњему,
имо би доста да себе има,
биће, мешин мога талика,
на усјеченије се родио,
умријеће свега жељан,
бројаће туђе залогаје,
чекаће туђе покладе,
обијаће туђе прагове,
неће имати никад ништа,
ни кљетаре, ни мегаре, ни кере, ни кемпе,
ниђе ништа сем уво под главу,
ни онога шупљега макарвна,
ни затиске у бурило,
колико је ли имо ико његов,
па нек сви имају — он неће,
така ни је судбина дата,
а мило ми је ко је гој добро.

ЛЕЛЕК МЕНЕ

*Боже драги, немам већег чуда
Но што пишу послије Његоша?*

*На врху је само једно мјесто
И никад се неће упразнити
А горему ниђе краја нема!*

*Никад није било једне главе
Да је могла јаче заманути,
Нит ће икад биши љуцке душе
Да ће моћи дубље заумити,
Покренути велику посијеч,
Себе и свој народ изустити
И ту ријеч да може покрити
Одржати и окријепити!*

*Само челник има шта да каже,
Онда када све тек треба рећи,
Српокрилим, првим ријечима,
Прволиком невином првином,
На наречју љепшем од живота,
На коме је Господ свијет стваро.
Док немаше другог језика
На коме је то боље речено!*

*Шша ће ново ако имаш старо
Прије себе и нас написано,
Које ти је свак напамет знао,
Па се можеш придружит прецима
Исте пјесме истим ријечима
И сузама на истим мјестима!
Коме треба каква друга књига
Тај и није из овог народа!*

*Ко је једно а сада је друго
Нико не зна шта ли ће још бити
И своје је мртве погубио!
Куд с Његошем послјије Његоша?
Да онако није загрмио
Могли бисмо муцат испочетка!*

*И нијесмо амо убјежали
Да живимо ни да останемо.
Није нама гроб земље — имање.
Толико смо с обуће отрли.
Нијесу нам грсти прље — њиве
Ђе не може родити ни ручка.
Толико смо о врату носили
Да на своје мртве усипамо.
Толико смо под нокте имали
Кад у овај утек ускочисмо*

Уским путем с великим бременом
Да својијем језиком зборимо!

Није нама тор репова — живо,
Нити кото качамака — жито,
Сламка сламе и струк траве — пића,
Конак дрва — дрвљаник и гора,
А навиљак држгоре — мрчава!
Камен у дом — начин и мобиле,
Дивокоза — мал, рогато благо,
Кош — житница, крошња — окутњица,
Капа зрна — фрут, род и година!

Није за нас бољиглава — цвијет,
Суза воде — извор, цурак — поток,
Подланица — поље, плеће — вјера,
Стега — закон, гудуре — слобода,
Права рука — највећа вјештина,
А оружје — пчеле и камење!
Прамен магле — небо, пут — стопаник,
Двије сабље — војска и род народ,
А педесет крша — отаџбина!

А камоли да је пут — путеви,
Вјера — вјере, а народ — народи,
Вода — воде, а цвијет — цвијеће!
Све је у њој једно и једито,
Једнопоно, цијелац, унина,
Препунано смоле и натоке.
Ту множине никад није било!

Нијесу нам њедра шљива — воће,
Низ јагода, ђуба с трешње — стима,
У Котор их на комад продаје.
Ни постеља — обојак на уво
Прије но те гранама покрију.
Нит је наше јело — цркавица,
Дивљи шипак за славу начињеш.
Ђеца једу о глади зидове,
Млади камен и квасне литице.
Наша мука ваља за причешћа.
Нити су нам међаши — границе,
Чију сваку стопу с једне стопе
Дужим прутом можеш одбранити.
Шта ће међе када нема земље
Но дубимо да нас више стане
И сандуке усправно спуштамо!

Нијесу нам катуни — градови,
Ни шанчеви — куле и дворови,

Ни мишаре и мегаре — куће!
Нијесмо се за ово рађали,
Ни живјели, нити умирали,
Ни гинули да би сачували
Што нам нико не би ни узео!

Како ли су људи двобојаши
На пушнице спали поземљуше?
Откуд витез да виси о гори
Ђе се росом са лишћа умива,
А кошуљу на мравињак држи
Да се тако од вашију брани?
Људурина у скит без прозора?
Горостасник у потлеушицу?
Гороломник у трулој утврди
Ђе му киша пада у кашику?
Поглавари у дубирозима
У малени бивак ко лобања
Да би сваки мого упртити!

Какви су то кућићи без кућа,
Дивногорци, племићи, властела
Што још није куће начињела
А није им ни једна довољна!

Богатство је наше неђе друго
И чека нас кад се поврнемо.
Мјесто ствари — носимо утвари.
Што имамо — то нам је за пута.
Ође ће се рађамо и мремо
Ту смо само од данас до сјутра
Ево пешес стотина година
Вазда спремни да се поврнемо!

Турчин оде окле је и дошо
Па на својој земљи сада клања.
Њин Падиша мртав кући дође,
А наш Царе из гроба не уста.
Не одосмо намо ни онамо,
Полумјесец више нас остаде.
Крст на Небу никад не изгрија.
Остадосмо у збјег без Турака.
Пећине нам постадоше куће.

Сад је наша домовина свуда,
А коме је свуда — он је нема.
Шта ли може бити жалосније
Од изгнаног војника и краља?
Ђенерал је сличан посилноме,
Ко је који само они знају.

У њихова права и чинове
Једино се они разумију.
Само они којим наређују
Знају шта се одиграло с њима.
А што дуже живе изагнани
Све су гори и неприроднији
И све их је теже објаснити.

Бродоломник на пусту острву
С навикама прије бродолома.
Са оружјем из оних времена,
С чиновима поражених војни
Са потпором срушених престола,
Са заплећем несталих држава
И правима из бивших закона.
Под заклетвом Цару кога нема.
С траговима велике несреће
Која их је овамо довела.
С захтјевима, ставом и надама
Као да се ништа није збило.
Ту чекају на обнову Царства
И заузму пријашње столице.
Ко царевих у просјачке рите
Што упорно тврди да је царев,
А сви му се смију и спрдају.
Што се више љути и заклиње
Све му мање и теже вјерују.
Тога двора више није нема,
Неки кажу — није га ни било,
А сви знају да га неће бити.
Сваки други крај је погинуо!
Он једини за то није чуо!

Вријеме је понајдубља вода.
Најгоре се онај утопио
Ко у његов котловар потоне.
Вртиво та кога насвоји
Задовијек неће изронити.
Кад изрони — грдан га израња
Вас га свијет прстом показује,
Ко пепео минулих времена,
Као слику некадашњих људи,
Ко остатке несталих свјетова,
Ко привиде и живе мртваце.
Црногорце таман ко да ваде
Са дна давно потонула брода.
Још у Црној Гори и некако
Ван ње, није овакве племиће
Нити ико памти, нит признаје!
Још се крију по земуницама

Одметници, остаци те војске,
И без вођа и без свештеника
И без циља и без противника,
На вријеме не обрћу главе!

Пребјеглице то су под оружјем,
Лакосани ко сви одметници,
Живе на стрек, вазда обувени,
Мру стојећи, добро потпасани,
Ко у збјег се облаче и хране!

Недирнути и неопозиви,
Неоспорни, неупоредиви,
На свијету од другог свијета,
Утонули у своје свјетове,
Нит што чују нити разумију,
Што постоји за њих не постоји!

Посвећени, љути, задивљали,
А докони, строги и свечани.
Утврђују вјеру и врлине,
Окрепљују снагу и памћење.
Само стрепе да не побораве
Зашто су се овамо обрели.
Ко то сметне — име промијени,
А с именом каприц и светиње!

Зло — зло није кад није највеће,
Нит је велик од ког има већи.
За највеће зло и једино су
И потребни највећи јунаци.
Највеће смо зло ми измислили
Да имамо кога побиједит.
Опјевали битке и јунаке
Да бисмо се на њих угледали
И гинули за те свете слике
Чувајући да се не погасе!

Ђе су свеци вође сем на Небу
И у овом мушкоме постригу?
Који владар иде земљом ноћу
Сем Светога Петра Цетињскога
Који мртав још дере опанке
И у ћивот пржину уноси?
Коме паства прилаже чарапе,
А осам га Владика пресвлачи?
Је ли који владар икад иђе
Са клетвама земљом управљао,
Да му сваку Господ услишује,
А Небо му не прима гријеха!

Ђе је друго свака кућа — братство,
Није братство — него династија,
Нит су браћа — него засебници,
Нит је кућа — него испосница
Ђе још чоек живи изнад себе!

Није ово земља него Небо,
Ђе је земља поизнад облака?
Сем ако је најпрва на земљи,
Да је земља а да је без земље!

Није небо но обуцак неба,
Колико смо из ропства истргли.
Нема неба које је чистије,
Само да је још и земља таква!

Шта је Ловћен до Гора Отаца
С које наше Небо отпочиње?
На коју се сви по једном пењу,
А Цариград по ведрини види.
Шта Цетиње него свети престо
Ђе кандило неутјешно цапти
На костима цијела народа?
Шта је Острог но олтар те цркве
Ђе највећи видар црногорски
И Острошки Чудотворац служи?
Шта Косово но жртвена порта
Ђе је сваки од нас погинуо
Давно прије но што се родио!

Откако су у велике горе
И велики људи ускочили,
Надмећу се људи и планине
Ко ће прије Небо дотикнути!

Уске горе суве и високе
Ђе се мора играт дупло коло,
Пети једно другом на рамена,
Мјеста има само у висину!

Неботици онда постадоше
Кад су горе саме наставиле.
Зато такве лавре нико нема,
Зато нас је мука раздвојити!

Отуда се тако наличемо
Као да су прво дошли људи,
Па су уз њих литице порасле,
Зато их је греота дирати!

Јер ако је Ловћен — од ловити,
Од катуна — Катунска нахија,
Од ријеке Цетине — Цетиње,
А Биљарда — соба за билијар,
О Жабљаку — да не говоримо ...

Чему онда велики постови,
Виши образ, сретњикање рана,
И дар суза и огањ подвига,
И култ носа и псовање с коца
И несрећа испред свих времена?!

Плеће моје над свим племенима
Ђе је вјера с историјом једно.
Нема вјере да је природнија
Ни са мање приче и молитве.

Не молиш се него захваљујеш,
Господ ти је све сам даровао.
Не можеш му ни то одужити,
А камоли да још нешто иштеш.
Шта ти треба — зна боље од тебе,
Онај кога подсјећат не мораш.

Црна Гора — име манастира.
Црногорци то су црнорисци
Што манастир служе црногорски.
Подвижници чисте љуцке вјере
Из пркоса љуцкога рођене.

Чрногорац — чин је и титула
Некадашње Душанове свите.
Преткосовски витез, чоек с двора,
И по томе колико их има
То је много за име народа!

Нема тако озбиљна народа
Који нема ђеце ни ђетињства.
Шта ће ђеца у војнички табор,
Ко би ђеци дао левор за пас?

Ту је испод части — потрчати,
Недостојно чојека — сагнут се,
Није љуцки — радоват се чему,
Мож се само јаду насмијати.
Не ваља се ни сјећети грдно,
А ко сједи — ту никад чојека!

Залогаје ко бира — несој је,

Ко се водом поспе — поливаћ је,
Коме мрва испане — зијев је,
Ко то не зна — зијев од зијева!

Ту о јелу ни гладни не зборе.
Без мрштења љубав не помињу.
Све су боје сем црне — жалосне,
А шарило и сјај — јад и чемер.

Најгори је ђак — таки и чоек,
Свака брига сем опште — бач трице,
И све друге жеље — шака јада,
Ко друкчије мисли — купи труње!

Сваки мисли Душан је ил Милош,
Бан ли, Деспот, Сердар или Жупан.
Због великих брига које брине
Свакоме се чини велики је!

Доста их је — са главе на главу,
С дима на дим — има их довољно,
Чувенијех — нико нема више,
Напољу су — вазда у већини,
Појединце — не мож избројати,
Но заједно испадне их мало!

Висине су на којима живе
Ко почасни положај схватили.
Горња земља — њина је титула,
С тога трона са свијетом зборе.

Још умије сваки побројити
Црногорце и мртве и живе.
Откад — докад који је живио
И каква је који коме својта!

Кад их питаш: Колико вас има?
Наљуте се или кажу: Доста!
Колико је нестало: Мнозина,
А код куће остала: Достина!
У шуму су одбјегли: Масовно.
Погинулим: Нема ниђе броја,
Нико није главе износио!
Заробљен је: Више него један,
А издао: Ко је жив остао!
Мучили их: Ко Нико Никога!
Живјели су Некад: Као Икад!
То је било све: Онда па Онда!

Кад смо прву чалму угледали

Од тога се још у сну трзамо.
Други људи, други Бог и раса,
Све на њима друго и друкчије,
Друге слике прије не гледане!
Тада смо се сјајно испољили
Себе и свој простор доказали,
Кад је био вакат и прилика,
Када друго није било исто!
Како сада да се докажемо
И на себе да се надодамо?
Тако би се једино спасили,
Ако би се икад било живо!

Све смо лакше с њима разумјели.
Нијесмо се никад двоумили,
А имали и кривца и наду.
Главица је наша останула,
А чука је што су освојили.
Камо среће да су останули,
Што нијесмо не би никад били
Туцибраћа и оцокољићи,
Што не може — не би никад могло,
Та истина већа је од других!

Пет вјекова трајала је битка
Започета на пољу Косову.
Најпотоњи косовски јунаци
У Црној су Гори изгинули.
Косовски је јунак задњи био
Вукалица Шуњов из Роваца.
Последња је косовска вечера
У Крушевцу црногорском била.
Косовска је битка завршена
Тринаесте — заузећем Скадра.
Све је општом смрћу освећено.
Најприје је само Вук издао,
Најпослије јсдини он није.
Један никад не може издати!

Какво нам је име и судбина
Ако Царства никад није било?
Ко смо онда и зашто смо ође?
Што кукамо ако смо одовле?
Носимо ли црно око главе
Или око мозга деравију?
Зар нијесмо са овог свијета
А ни за то немамо доказа.
Које ли Је име те болести
С којом овај народ претрајава?
Зар смо тако на смрт занемогли

Да истину знати не можемо?
Ил можемо али нам не треба,
Истина је најгора утјеха,
Стога смо се с њоме посвадили,
Зато смо се од ње удаљили!

Зар је свети завјет због кога смо
Пет вјекова на ватру ложени,
Мијешали зубе и мозгове,
Пекли душу, прси истављали,
Тик и трзај, мимика, гримаса,
Сан, грозница, зграна из дјетињства
Или неког другог живота,
Предавана са оца на сина,
Да се од ње оздравит не може?

За једног су питали: Шта му је?
Веле: Ништа, он је Црногорац!
Судбо ниска духа високога,
Шта ли мисле да су а шта раде!

Страшно ли је гинути за пораз,
Горд на оно због чега умиреш,
За побједу правде а не људи!
Ко не гине онда кад не мора
Сада туђу повјесницу учи.
Да се није бој ни један био
Било би нас више, али кога?
И било би боље, али коме?

Задужбино и крстионице
Међу Римом и међ Цариградом
Ђе подивља калем правовјерни!
Сад се тице изнад тебе боје
Да камене не шкљоцну вилице
Проклетије да их не изију!

Моја црна и све црња Горо,
Нема већег несмисла и жртве
Него твоје — за завјет залудњи.
Страшно ли је што те више нема,
А страшније што и сад постојиш.

Тешко оном који је открио
Сву биједу твоју и суштину
И постао већи Црногорац.
А још теже оном ко се надо
Да се нешто друго може бити,
Кад ничега другог и нема!

Од када си на живот пристала,
Себе и свој подвиг надживјела,
Живот ти је највећи душманин,
Нада нема љућег противника!
За добро си слаба, инокосна,
Али за зло најмоћнијим равна.
Ни највеће земље и народи
Злу нијесу више приложили!

Све је некад са Богом почело
И због Бога и с помоћу Божјом.
Све је било у Божјим рукама.
Небо нико није промашио.
Свршило се да ни Бога нема,
А једино Небо не постоји.

Наши преци Бога су виђали,
А ко данас прича да га виђа,
Не виђа га — но су му причали.
Ко вјерује да га је видио
Сувишан је па таман и да је.
Залуд би га више и гледао
Кад сам себи чоек не вјерује.
Тужна ли су ђеца бивше славе
Причају нам туђе доживљаје!

Руски Царе и његово Царство
Свједоци су да смо постојали.
Сви ерови, дерови, перови
Шта су према Великоме Књазу?
Шћепан Мали лажицаре руски
Ђе је дошо но у Чрну Гору?
Откад смо га чекали и звали,
Подизали чашу за Русију,
Више него Бога помињали!
Кад се тамо ми не иселисмо,
Свима су нам племство признавали!
Дође лажни кад не мога прави,
Ми га као правог дочекасмо!
Зар је прави који не долази?
Ова земља није била лажна,
За Цара је доста Црна Гора!
Вас је свијет она привлачила,
Јер је Нешто шћела без Ичега!

Сузо моја све си запамтила,
Па сад живиш од оног што памтиш.
Докле памтиш дотле и постојиш.
Не живи се са таквим памћењем.
Нит се може промијенит игда

Ко не може изумити ништа.
Прави ће ти крај онда наићи
Кад све примиш, схватиш и опростиш
И старе се исправе неправде
Под некијем новим тиранима!

Умрла је стара Црна Гора
И без ње се муче Црногорци,
А никако да и они помру.
Помријеће, но ће прије тога
Себе и њу мртву обрукати.

Да је снове своје послушала
И нестала са својим свијетом
Пуна снаге и вјере док бјеше,
Не би сада била мртво слово,
Престигнута мисо, бивша нада,
Страна ријеч и лажно острво,
А ми мудре луде света вјере,
Но изворник бистри и жив камен.

Родио се задњи Црногорац,
С два имена — а сад без имена,
Малог раста, од страха напредан,
Брке брије, иде у цивили
Да свако не зна ко је и окле је!
Најсрећнији када му се каже:
"Ко би реко да је Црногорац!"

За њега су криве Црногорке
Што нијесу престале рађати!
Остале су саме у брдима,
Бездодице, чаје, бездомице,
Оглувљеле и ослијепљеле,
Душа им је одавно у рају!

Испразни се и сан и истина.
Сваког можеш водити доктору.
Преселити све на једно мјесто
И смјестити све у исту кућу.

Ненавикли да буду слободни.
Неспособни да буду докони.
Срећни само с оним што немају
И не знају смисао богатства.

Тако оста заборављен стражар
Који чува оно чега нема.
А од свега над чиме је бдио
Једино је он преостануо.

Поражен је ко признаје пораз
Зато нико нас не побиједи.
Нестаћемо непобијеђени
Са временом само завађени.

Сад живимо од тог — ђе живимо,
Од тога смо подвиг начињели!
Није било ђе смо — но зашто смо,
А од ђе смо — завјет начињесмо!
Ако немаш зашто умријети
Нијеси се требао рађати.
Ако не знаш што си се родио
И за праву смрт си закаснио.
Циљ љуцкога живота је нешто
Због чега ћеш живот презирати.
Ком је живот највиша светиња
И све оно због чега се живи,
Све то није достојно живота,
Због тога се не мораш рађати!

А ко год се роди без разлога
Без разлога мора и мријети.
Свак се ође с разлогом рађао,
Знао шта ће с животом и смрћу.
Једино је то достојно људи!
Тад се добро знало и памтило
С којијем смо позвањем створени.
Није било ове пуцибруке
Ни толико сувишна народа,
Који не зна ни шта ће на земљи,
Ни ко га је ни зашто створио.
Рађају се и жале да умру,
А не знају ни што су живјели!

Шта ће људи толики на земљи?
Идеја је љуцка понижена!
Свака вјера тако ће пропасти.
Сваки смисо ту ће пострадаати.
Велике је тајне вазда знало
Мало људи — и док их је мало
Онда сваки мора бити прави.
Кад су прави — доста их је мало.

Шта ће овај божји гамиз људи
Као нека нова врста муве?
Чему служе слијепи народи?
Скоро ће их и запрашивати!

Шта ће ствари толике свијету?

Ту се љуцка вјера загубила.
Зар нијесмо сваком доказали
Да се може живјети без свега?

Све би трање требало саждити,
Сваку цицу, маму, беспослицу,
Која љуцку разоружа душу,
Док се опет вјера не помоли!
Тешко оној земљи и народу
Ђе је више хљеба него вјере.
С мало хљеба и са доста вјере
Чоек може чоек постанути.

Шта је било љепше од пустиње?
Близу ли је Богу и истини,
Пуна ли је снова и звијезда,
А ничега осим људи нема!

Нема ништа боље од камена,
Природније, чвршће, потпуније,
На шта би се могло ослонити,
У што би се могао заклетити.
Вазда ти је камен на истоме
Ни на затка ни на претку нема.
Творац би га позно да га види!
Са каменом немаш бољоглаве,
Од њега се застиђети нећеш.
Од прије је живота на земљи
И с највише права на њој стоји.
Најприје ће камен у рај ући
Ни у што се умијешо није!

Чим су чоек и камен заједно
Нека вјера мора се родити.
Кад насамо нађеш се с каменом
И прислониш чело на камење
Лако би се могло скаменити.
Нема ништа за чим би жалио
До камења ко се уздигао!
Два камена кад узмеш у руке
Са њима је најлакше проклети.
Само оно што се скаменило
Претећи ће од свега на земљи
И никада пропанути неће!

Једино је Бог напредовао
Од пустиње до Духа Светога!
Нас у своме мраку оставио
Недостојне његове мудрости.
Крварину да му подносимо,

Гладно коље хранимо главама,
На побјеник и на превратиште,
Поклониште и побијалиште.
Сва поклања, плиме и помуте
Нама више срећу не доносе,
Нити милост на ово просиште.
Ми Вишљега достић не можемо.
Докопо се Неба и Ведрине,
Што старији — све од краја даљи!
Ми до смрти — све мање година!
Завађа нас Небо — Бог не мири!

Залуду смо у крст увођени.
Доспјели смо себи иза леђа
И без вјере опет умиремо.
Нестанак ће бити ко настанак.
Будућност је остатак прошлости
И биће је докле прошлост траје!
Још су само саране остале
Од онијех славнијех времена.
На жалбама може се зазрети
Присјен оног сјаја и љепоте.
Под барјаком и капом с облистом
Још понеко пред мртве излази.
У читуљи све су нам новости,
Ту излазе слике црногорске.
Требало би имена давати
Оног дана када чоек умре,
Свак би имо какво заслужује!

Од потреса камење пострада,
Од смрзлине и дрво нацикну,
Раснова се језик и вријеме,
Вјечност прође, измаче судбина,
Извукосмо најкраћу сламчицу,
Свако срце показа пуклине,
Сваког можеш бројат у тројицу!
Никада нас није више било,
А да није ни једнога нема.
Наш је уклон: не зво се именом!

Ни клетве нам нијесу остале:
*Жњео трње изнад клупка змија,
На гроб Божји Патрика те клео,
Анатењак сабљом те заклао
И стријелом модром промодрио,
Па ни један крста не дочеко! —*
А од тога није ништа нема!
Шта сироте сабље и стријеле?
Сабља једном мане па те нема,

А ова је сабља довијечна!

Ми за ово немамо ријечи!
Колико је вијек коракнуо
И времена на вријеме пало,
Толико нам мозак изостаје!
Па о лову — као о Косову,
О досади — као о Голготи,
А на жалби портира и жбира
Помиње се мишца Милошева,
Троши наше најмилије име!

Нико није оно што је био.
Најгоре су прошли Црногорци.
Црногорци — само Црногорци,
А с том струком више посла нема.
Поносни су јер су Црногорци
То се рађа, не зарађује се!
Доста им је што су Црногорци
То се чува, а не постаје се!
Све што бива шта је при ономе
Што је некад бивало и било?
Што је било ко да није било,
Камо среће да није ни било!

Нити има новог живота,
Нит се може завршити стари.
Нити може постат нити престат,
Ни да буде нити да не буде,
Она не зна ни ко је ни шта је,
Постоји ли ил је вјеровање?

Срећни сине од несрећне мајке,
На несрећи општој ко се срећи,
На раскућу ко кућу окући,
Никада му неће бити срећна,
Да је срећна била би чија је! _

Ко пристане да је роб и слуга
Никад добра слуга неће бити.
Свако ће јој неку ману наћи.
Кад се лиши вјере сиротиња,
Одрекла се онога што има
И постала пука сиротиња!
Онда јој се лако одрећ свега
И за мале паре све продати.
Од свега јој само преостане
Нешто мало подуже цријево
Од голците глади издужено!

Да је неко други ко ми што смо
Ко би му се од нас слађе смијо?
Ко ли би га више презирао?
Ко би боље то од нас умιο?
Замислити себе не можемо
Као оне с којим се спрдамо,
А више им но себи сличемо!
Да је ико што и ми чинио
Само ми му не би опростили!
Боже, да смо иоткога јачи
Били би му вајвиши крвници!

Прво бјеху људи и јунаци,
Па синови људи и јунака,
Па унуци
И бијеле челе,
Па све даље
И даље
И горе
Од негдање славе и јунака!
Бјеше храбра,
Слободе иштућа,
Непокорна,
Витешка
Па Черна,
На крају је постанула црна,
А црна је јер је саждевена!

Црна црна црна
Гора гора
Црна Гора
Све црња и гора
Док постаде црна, Црна Гора!

Црна Гора —
Да нема куд црња,
Црна Гора —
Да не може гора!

Да нас не би, свијет не би знао
Да постоје горди конобари,
Подворници с хајдучким брцима,
Подајници с чонтом међу очи,
Превјерице с коротним капама,
Преливоде с дигнутим главама,
Подрепнице усавардачене,
Поносници постельоиздавци,
Планинштаци смрштени ласкавци,
Подложници гласни јапајајци,
Поткожници с крупнијем грлима,

Празнозбори немаништеници,
Крбурани с глатким ријечима,
Придворице које подмигују,
Испршени кицоши што просе,
Обретници и покајаници,
Једноумци и задуженици,
Букалице тморе ћаскалице,
Набурена космата цуњала,
Издајници у народној ношњи,
Нејакима не дају преда се,
Пред јакима са главом пода се,
Мрдочели припузни подљуди,
Кезизуба небраћа, одљуди,
Уз гусле ће молбу поднијети,
Двострук оро ко чочек играти,
Ђецу вјешат а власт поштивати,
Молећи се Богу дволичити,
Лелечући нешто шићарити!

Сва је наша прича допричана.
Никаквога продужетка нема.
Нит се може нов почетак наћи,
Нит је ваља препричат друкчије.

Задовијек са њом је свршено.
Преци за нас немају завјета
Њихово се домислит не може.
Са нама је њима угашено.

Они су нам одиста очеви
Ми нијесмо њихови синови.
Постали смо као луда ћеца
Свак нам може бит отац и вођа.

Да нас има —
Као што нас нема,
Да можемо —
Ко што не можемо,
Да хоћемо —
Као што нећемо,
Да све није —
Онако како је,
Да је дао Бог —
Као што није,
Па да јесмо —
Као што нијесмо,
И да није било —
Као што је,
И да оће бити —
Ко што неће,

Тако би се наново родили,
Име и црн образ осветлили!

УНУК АЛЕКСЕ МАРИНКОВА ПЛАЧЕ НАД ЦРНОМ ГОРОМ

Кака Црна Гора, каки јади?!
Црна је Гора била, па је нема!
Црногорско га би, па прође!
Ко и све што пролази,
И њој га шорак донио!
Све у свој вакат, па и она!
Кад је себе то било?!
Постоје само планине —
У којима су некад живјели Црногорци!

А нијесу живјели но се рађали,
И то из камена!
А из камена се рађа —
Оно што је тврђе од њега!
Камен ти је љуцка колијевка,
А планина госпоцка столица!
Шта сад да се чини,
Кумим ти стопе кудијен идеш,
Кад ни планине више кијесу,
Ко што су некад биле,
Но се нешто смањиле и покуњиле!?

Доста им је и било да се роде,
А богату свијету није,
Но оће и да живи!
Ко, клети, имају и од чега и на чему,
Па им никад није доста,
А Црногорци немају,
Но иг јад јаду додаје,
А ко нема одшта да живи,
Тај једини зна шта је живот!

А нијесмо били сиромашни,
Душманин ни био сиромашан!
Сиромашни су ће има богатајег!
Срамота је оће бити сиромашан!
Сиромашни су без мрси љуцке,
Без два прста носа,
Оће није било друге сиротиње,
Ни другога богатства!
Погинуо је ко рз изгуби,
То је једино и имо,
И мого изгубит,

Није му требало црње погибије!
А за ваган су се борили —
Они те су такве битке изгубили!

Пјесме и повјеснице су живот за Црногорце!
Тек кад се у њиг преселе —
Живе ко прави љуђи!
Зато толико итају,
Да се у њиг склоне и спасе!
А живот је таман доста,
Свак ко је стига да у боју погине!
Умире се да се пјесма роди,
А пјесми се лако родит није,
Кад се роди — више не умире!
Планине су расле с нашом погибијом,
Сад се не гине па се урастају!
А гинули смо и себе замијенили,
Мимо иједнога народа,
Свакоме је било жалије у добру,
Но нама у злу погинути!

А тамо ђе је славно погинути,
Ништа друго не може бит славније!
Коме слава и сабља приличе,
Богаства му друга не пристоје!
И не зна се како је ко живио,
Али се памти како је ко умро!
Никакога живота ође није било,
нити смо му давали да зине!
Све је могло бити и овако и онако,
Али изгинусмо ко што смо обећали!
Само смо у смрти били прави,
А у свему другоме невјешти!
Не бисмо се да побиједимо,
Него да што више изгинемо!
Умирати могу само живи,
А живјети могу само мртви!
Гробови су црногорске куће!
А шта се ово зове,
И на што ово наличе,
Нема веће жалости и несреће,
Но умријести или погинути!?
Постали смо и ми ко и други,
Па имамо и од шта живјети,
И у што вјеровати,
А у вјеру и жртву за вјеру,
Вјерово је они што је моро,
Што није мого бират!

Други мисле да неће мријети,

Црногорци смрт праву бирају!
А ко Бога моли да не умре,
Најсрамнију смрт је изабрао!
Од болести ко мре, у постељи,
Није умро но жив иструнуо!
Црногорци пошље смрти труну,
Ако ишто од њиг преостане!

Црногорци су одвајали од другијег,
Док су одвајали —
Дотле су ваљали!
Како да ваљају,
И како да иг бидне,
Ако су сви једнаци?!
Нема више преше за Црном Гором,
Ни за њенијем бојевима,
Ове бојеве те се данас бију,
Могу и други бити и добити,
И то боље од Црногораца!

Били су најбољи док иг је било!
Били најбољи у најбоље вријеме!
Били најбољи какви су гој били!
Кад се знало ко је зашто?!
Било иг је кад је требало!
Имало иг је кад се гинуло,
Сад се не гине па иг нема!
А и шта ће кад се не гине?
Гинути се не може,
А живјети може без Црногораца,
Ко што се и живи све у шеснаес!
Друго вријеме тражи друге вјештине,
А други су бољи у тијем својијем вјештинама,
А ће су други бољи —
Ту није мјесто Црногорцима!
А да се и у тијем данашњијем извјештимо,
Па да биднемо таман ко и најбољи,
Не биг ти дао трању трањаву,
Ни за такве вјештине,
Ни за такве Црногорце!

Нема више такога боја,
Ни такога крвника,
Да би вријеђело бити Црногорац!
Зато иг и нема!
Не може једно без другога!?
Шта ће Црна Гора без себе саме?
Без батака нема ни јунака!
Без јунака нема ни пјесама!
Нит слободе има без душмана!

Нема љепше смрти но у боју!
Нема Црне Горе без Турака!
(А нека иг врну —
Па ће је јопет бити!)

Не могу Црногорци постојати —
У свакоме времену!
Били, па иг нема!
Таман нек иг нема!
Таман су учињели!
Што би од свега што је ваљало,
Једино било Црногораца?
Ко да само њиг нема?!
Било је и Бога,
Па веле више га нема!
А боље је и да га нема,
Но да није Бог!
Нема Бога чим нема Црногораца,
Не може ни Бог постојати сам!
А није га ни било што је њему мило,
Него да би љуђи били љуђи,
А њему је лакше да га нема!
Живио је свијет и без њиг,
Па ће и јопет,
Само у ове орлосједине,
Није нико сем њиг,
И неће више никад нико!

Било је како више неће бити!
Па иако неће,
Добро је што је било,
Код млогијег није ни било!
Чим је било тако како и би,
Онда боље није могло бити!
Е се пјесма не може дописат,
А камоли писат испочетка!
А виша је срећа што је била,
Но несрећа што је више нема!
Не брижимо шта је ш њоме било,
Но брижимо шта ће с нама бити!

Некад чапра црногорска,
Није ваљала нако за рашета!
А другијег је ваљала за мјешине,
Одржала би шпирит,
Па им ево ништа не смета,
Но ћетају ко благовијес!
Таде ни нијесу манисали,
Но не свак присвајо!
А и што је било није се даљило,

А сад још и придижу,
Изнаоде ко бојације!
Коре не да ништа не радимо
Ко да смо кад што радили?!
Све што се ође може радити,
То могу жене и ђеца!
Друкчија је наша доколица!

Да би Црна Гора била Црном Гором,
Ништа више њој није требало!
Да јој је требало,
Давно би узела,
Кад је била куветнија!
Она није могла бит боља,
Ни друкчија — нако црна!
Да је могла она би постала!
Оно чега нема — то је њено!
Немање је сво њено имање!
Не треба јој ништа додавати,
Е је Црна Гора сва изједна,
Ни шавова нема ни дјелова!
Нит се од ње има шта мијењат,
Но ако јој ишто промијениш,
Баталио си је цијелу!

Не може се она мијењати,
Е то није да се не зна шта је!
Нова Црна Гора није стара,
А само је стара Црна Гора!
Такву су је стварали најбољи,
А друкчију ко таку не може!
Не може се она будит,
Е очију није заклапала,
Но је друге будила!
Нема се од кога ослобађат!
Можда ће је некад обогатит,
Али богате Црне Горе нема,
Нит ће је бити,
Но јој онда име треба пређенути,
Ово јој је једино за оваку!

Црна гора међ свијем горама!
Црна Гора — бијела образа!
У својој је вјери сагорела!
И она је шћела бит друкчија,
За друго је име наумљена!
Па је црна што није свијетла,
Колико је да свијетли шћела!
Судбина је њена била црна,
То је њено најпотоње име!

Црној Гори само име смета,
Па да бидне млада и весела,
И за више људи подеснија!
Да свакаква бидне и свачија,
Другијема ближа и сличнија,
Да постане све што није она,
Да све може градит испочетка!
Изван ње је доста остануло,
Широк ли је свијет, избор велик,
А Црна је Гора само једна!
Тешко оном коме име смета,
И ко име не може доказат!
Други траже име према себи,
Црногорско име тражи људе!

Црна је Гора име једне вјере,
Уз то име иде један образ!
Ако јој ико дода неки нови,
Биће што никад није била,
А то што је била — то је Црна Гора!
Црна је Гора као Света Гора,
Или је то или није она!
Нека се друго дешава другијема,
Има доста мјеста,
Ми смо задовољни и с оваком!
Циљ који је себи поставила,
На земљи се не може ни наћи!
То што оће — никад није било,
А камоли да сад може бити!
То што може — није николико,
При ономе зашто је створена
Од постања кука што је нема,
И по томе једино је има!
Оплакује изгубљену славу,
Која никад постојала није,
Нако кроз њен плач и погибију!
Славила је Косово и вјеру,
И постала већа од Косова,
Е је пјесма љепша од ђевојке!
Постала је већа но је била,
И било је како није било,
Како никад и не може бити,
А све што је свето и велико,
Ни потребе нема да постоји!
Да постоји не би било вјечно!
За светиње који народ гине,
Све што више гине — светије су!
А жртве су вазда ближе циљу,
Но циљ оним који побиједе!

После свијег, кад се све заврши,
Кад сви изију своје будућности,
Црногорска тад ће на ред доћи!

Но ако је мисле иначити,
Ко што су гринули да је преиначе,
Најбоље је да некуј одижемо,
У нека друга села и планине,
Да постанемо други љуђи,
А не Црногорци!
Е се Црногорац не може бит,
Нако у Црној Гори!
Нит ће иг ико научит,
Да живе друкчије!
Бог је казнио да ништа не заборавља,
Да никакве наде,
Нит пружа — нит има!
А од тога што има — не живи се!
Нит што има,
Нити јој што фали,
Нит јој ико ишто може доказати!

Овако ни се ништа не мили
Овијема те су ође останули,
Што нијесу ниђе у свијет оступали!
Срамота не и кућу поправит,
Нит имамо за кога,
А камоли зидати нову,
Нако гробницу!
Ни обући црногорско,
Нако за укопа!
Коме да га облачимо и зидамо?
Нама не треба,
А друге нећемо увеличавати,
Но ни је све једнако,
Нек идемо и ми заједно ш њом!

Црна је Гора мала,
Као што је сваки вр' мали!
Да је већа не би била оштра!
Мала је ко гнијездо,
Богата ко зрно,
Доведена до под вр',
Да нема куј више,
Не може преко неба!
Не може се она премјештати,
Ни пошенути колико мртац!
Ни одвајати, ни ограђивати,
Е је вазда била одвојена,
И сама самцијата,

И сама до неба!
Нако ћемо одшегат од копна,
Па ћерати у море,
Оно што је вазда било наше!

Нема Црногорца што не би убио,
Ни такога да смрт не заслужи!
Мало живе, а дуго се памте,
Е смо дуже мртви него живи!
Црногорци изгинуше славно,
Црна Гора умире неславно!
Њој је мјесто међу најбољијем,
Најбољи су народи умрли,
А најгори постали најбољи!
Осим љуђи у њој ништа нема,
А љуђи су краткога вијека,
Од ње ништа останути неће,
Осим пјесме и осим камења!

Свака жена родиће чоека,
Црногорца само Црногорка!
Не може му отац бити нико други!
Нит се може родити ће друго!
Нити може живјети по своме,
Нит бирати како ће мријети!
Нити може ко тако живјети,
Да би му се живјет исплатило!
Нит од чуда што си се родио,
Може више чудо ко створити!

У њој никад није ни било народа!
Нема ту ни мјеста за народ!
То је ко једна кућа,
Па се за свакога знало,
И коговић је и чеговић је,
Није му требало никаквијег пусула!
Није мору ништа чињет,
Нако да се роди,
Па да сви чунемо за њега!
Нема непознатијег Црногораца,
Нако се сад рађају!
Но како су то црни Црногорци,
Које нико не зна,
Ни ко су ни окле су,
Нити они за се знаду шта су!

А такијег је данас понајвише!
Све је више поријеклом Црногораца!
Онијег те веле:
"Мој ђед је дошо из Црне Горе!"

Сви су они отишли и дошли,
А нико се не врће,
Нако ко да умре!
Сви ђаци се кући врћу,
Само црногорски дома не долазе,
Ко да иг уче да од куће оду!
Нико неће на гробљу да живи!

То су Црногорци што амо не доде!
Свуј иг има осим ође!
Но то нијесу Црногорци,
То што скиће по Свијету,
Што међу лупежима и трговцима,
Помињу име црногорско!
Куну се да су Црногорци,
А нико им не вјерује,
Нит могу доказати!
Црногорци без Црне Горе,
Ни на што не наличу,
Нако на себе,
Ко ни Црна Гора без Црногораца!

Никад није било више гусала,
А никад се није мање гуслало!
Висе беспослене дако се ко сјети,
Чему су служиле,
И о чему су пјевале!
Најприје бијаше јунака,
А сад онијег те о њима причају!
Они што преживјеше,
Ти јој образ узеше!
Који је надживјеше,
Ти је утријеше!
Који дуго живјеше и тенташе,
Омагањише је и ш њом досадише!
А шта друго да раде но да тenezгају,
И невоља иг нагони!
Није ово вријеме за Црногорце,
Шта би они данас чињели?
Чега се гој привате, брукају се,
За њиг ови послови нијесу,
А другијег до је Бог и нема!
Не може се бити црногорски свирач,
Па таман да су те дипле од предворене тисовине,
Но ко је и војничку трубу трубио,
Остало му је да је трубач!
Ни пјевач, ни играч, ни престављач,
Нит се ми имамо чему веселити,
Нит с ким изиграват,
Но цио свијет с нама!

Но ћемо прије,
На душманска врата љеб просити,
Па барем нек се зна и види,
Ко што свијет и види, не бој се!

Е Црна Гора нема другијег жена —
Нако сестара!
Ни другијег пјесама —
Нако тужбалица!
Ни ћеце —
Нако посмрчади!
Ни рада —
Нако женскога!
Ни љеба —
Нако војничкога!
Ни шала —
Нако дреновијег!
Ни рана —
Нако срећнијег!
Ни мисли —
Нако великијег!
Ни путева —
Нако пријекијег!
Ни јунака —
Нако мртвијег!
Ни гробова —
Нако брацкијег!
Ни брига —
Нако мушкијег!
Ни разговора —
Нако љуцкијег!

Сад смо остали и без посла и без вјере,
А наша је вјера виша од истине!
Ко се ње држи — спрдају му се,
А ко се не држи — није Црногорац!
Кад си Лацман — а кад то нијеси,
То још може на боље ижљећи!

Црногорац ко је — а то није,
Од тог нема тежега прокљества!
Не може се бити Црногорац,
Ни стар, ни аветан, ни горска кукавица!
Ко остари, умре од жалости —
Што је своју ћецу надживио!
Ко се у њој боји — из ње није!
Јунаку је само јунак унук!
Не може се бити Црногорац,
Ниђе друго у Бијели Свијет,
Е би таки свако мого бити!

Да је ласно бити Црногорац,
Било би иг колико и људи!
Нема жива славна Црногорца!
Били смо Олимп и Камени Престо,
Извиискра праха Душанова,
Црна мајка отаца Србије,
Монтенегро — гора ловорова,
Чим нијесмо то — не знамо шта смо,
Ни шта чоек да рече нако да лелекне!

За нашијем узалуднијем именом,
За нашијем сестрама ошишанијем,
За нашијем главама искобљенијем,
За нашијем огњиштима затрњенијем,
За нашијем потомцима поскитанијем,
За нашијем оружјем утуљенијем,
За нашијем коротнијем капама црногорскијем,
За нашијем ђацима сирацима —
У црнијем пеленама одњивљенијем!
За нашијем лаврама испремјештанијем,
За нашијем пољанама Обилићевијем,
За нашијем костима расутијем,
За нашијем поломом брацкијем,
За нашијем рукама залуду пружанијем,
За нашијем Царством Небескијем,
За свијем онијем нашијем китнијем и поноснијем,
Јуначкијем, горскијем, узоритијем,
Дичнијем, једноплеменијем и неумрлијем,
Леле мене браћо Црногорци,
И за Црном Гором с нашега краја,
Данас па задовијек!

Док је Бог постојао, Боже ме опрости,
Није имао бољијег љуђи од Црногораца,
Нит од Црне Горе ближе земље!
Небо је најближе њој,
И њега највише има!
Најкраћи јој је пут до Неба,
Другога и нема,
Ни пута ни излаза!
Бог је тако високо поставио,
А ту је ставио да не бидне сам!
А ми да би некога над собом имали!
Бог је био наш чоек на Небу,
Одовле смо ишли право к њему?
Нијесмо имали ниђе ближе својте!
С Богом се дружила и разговарала,
И нијесу се раздвајали,
Док је свега нестало,
И Неба и Бога и Црне Горе,

Залуд смо га у ове литице скривали,
Ни Бог јој није могао помоћи,
Помого би себи да је мого!
Сад би јој било најљепше да предвоји,
Ко што муче Небеса,
И ко што ћуги Бог!

Били смо и било је!
Што смо били — били смо!
То сви знаду!
А што смо били —
Не можемо бити!
А нијесмо ни били што смо били!
А што никад није било,
Увијек је било!
Онда ћуги!
Нема не,
Постали смо други људи!